

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 24ης Σεπτεμβρίου 1998 *

Στην υπόθεση C-132/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Pretura circondariale di Roma (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Antonio Stinco,

Ciro Panfilo

και

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1247/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 1), και με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1248/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 7),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Ragnemalm, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini, P. J. G. Karpeyn, J. L. Murray (εισηγητή) και G. Hirsch, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs

γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- οι Stinco και Panfilo, εκπροσωπούμενοι από τις Rosamaria Ciancaglini και Marcella Rossi, δικηγόρους Ρώμης,
- το Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS), εκπροσωπούμενο από τη Maddalena Pittelli και τον Carlo De Angelis, δικηγόρους Ρώμης,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Erik Brattgård, departementsråd στο τμήμα εξωτερικού εμπορίου του Υπουργείου Εξωτερικών,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Peter Hillenkamp, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και Enrico Altieri, υπάλληλο κράτους μέλους αποσπασμένο στην εν λόγω υπηρεσία,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των Stinco και Panfilo, εκπροσωπούμενων από τη Marcella Rossi, του Istituto nazionale della previdenza sociale

(INPS), εκπροσωπούμενου από τον Carlo De Angelis, της Ισπανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την Paloma Plaza Garcia, abogado del Estado, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Gerhard Hesse, «Magister» στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εξωτερικών, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον Enrico Altieri, κατά τη συνεδρίαση της 25ης Ιουνίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Σεπτεμβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 4ης Απριλίου 1996, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Απριλίου 1996, η Pretura circondariale di Roma υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 1408/71), και όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1247/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 1) και με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1248/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 7).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκλυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ αφενός μεν των Stinco και Panfilo, Ιταλών υπηκόων, αφετέρου δε του Istituto nazionale della previdenza sociale (στο εξής: INPS), σχετικά με την άρνηση του τελευταίου να λάβει υπόψη, κατά τον βάσει της ιταλικής νομοθεσίας υπολογισμό της συντάξεως γήρατος, το ποσό που απαιτούνταν για να φτάσουν την υπ' αυτής προβλεπόμενη ελαχίστη σύνταξη.

- 3 Το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1248/92, ορίζει:

«Ο φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής, την οποία θα ηδύνατο να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, εάν όλες οι περιόδους ασφαλίσεως ή/και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες των κρατών μελών στις οποίες είχε υπαχθεί ο εργαζόμενος (μισθωτός ή μη μισθωτός) είχαν πραγματοποιηθεί στο εν λόγω κράτος μέλος και υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζεται κατά την ημερομηνία της εκκαθάρισεως της παροχής. Αν, κατά τη νομοθεσία αυτή, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων που πραγματοποιήθηκαν, το ποσό αυτό λαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό που αναφέρεται στο παρόν στοιχείο α'.»

- 4 Κατά το άρθρο 50 του κανονισμού 1408/71,

«Ο δικαιούχος παροχών, επί του οποίου εφαρμόστηκε το παρόν κεφάλαιο, δεν δύναται, στο κράτος στο οποίο το έδαφος κατοικεί και κατά τη νομοθεσία του οποίου του οφείλεται παροχή, να εισπράξει ποσό παροχών μικρότερο από την ελάχιστη παροχή που ορίζεται από την εν λόγω νομοθεσία για περίοδο ασφαλίσεως ή κατοικίας ίση με το σύνολο των περιόδων που ελήφθησαν υπόψη για την εκκαθάριση σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων άρθρων. Ο αρμόδιος φορέας του κράτους αυτού του καταβάλλει, ενδεχομένως, καθ' όλη τη διάρκεια της κατοικίας του στο έδαφος του κράτους αυτού, συμπλήρωμα ίσο με τη διαφορά μεταξύ του ποσού των παροχών που οφείλονται δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου και του ποσού της ελάχιστης παροχής.»

- 5 Ο κανονισμός 1247/92 του Συμβουλίου προσέθεσε στον κανονισμό 1408/71 το άρθρο 10α, το οποίο ορίζει, στην παράγραφο 1, ότι οι κατονομαζόμενες στο παράρτημα Ια ειδικές εις χρήμα παροχές χωρίς συνεισφορά δεν μεταφέρονται σε άλλο κράτος μέλος πλην του κράτους της κατοικίας του εργαζομένου. Μεταξύ των παροχών που κατονομάζονται στο παράρτημα αυτό, μνημονεύεται, στο σημείο Η (Ιταλία), στοιχείο ε', το συμπλήρωμα της βασικής ιταλικής συντάξεως.

- 6 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι Stinco και Panfilo ζήτησαν από το INPS τη χορήγηση συντάξεως γήρατος, κατά τον χρόνο δε της αιτήσεως edικαιούνται συντάξεως γήρατος από άλλο κράτος μέλος, τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, αντιστοίχως.
- 7 Κατά το άρθρο 8 του νόμου 153, της 30ής Απριλίου 1969 (*GURI* αριθ. 111 της 30ής Απριλίου 1969), το συνταξιοδοτικό δικαίωμα που αποκτάται χάρη στον συνυπολογισμό περιόδων ασφαλίσεως, τον οποίον προβλέπουν διεθνείς συμφωνίες ή συμβάσεις κοινωνικών ασφαλίσεων, πρέπει να συμπληρώνεται, μέχρι του ύψους της ελαχίστης συντάξεως, λαμβανομένου υπόψη του ποσού της συντάξεως το οποίο καταβάλλει ο αλλοδαπός ασφαλιστικός φορέας. Κατά το άρθρο 6 του *decreto-legge* 463, της 12ης Σεπτεμβρίου 1983, που κυρώθηκε ως νόμος 638, της 11ης Νοεμβρίου 1983, για να δικαιούται κανείς του συμπληρώματος συντάξεως, πρέπει το εισόδημά του να μην υπερβαίνει το διπλάσιο του ετησίου ποσού της ελαχίστης συντάξεως.
- 8 Το INPS χορήγησε στους Stinco και Panfilo, σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, επιμεριστικώς αναλογούσες συντάξεις, τις οποίες υπολόγισε με βάση την υποθετική σύνταξη την οποία θα ελάμβαναν οι προσφεύγοντες, αν είχαν εργασθεί καθ' όλη τους τη σταδιοδρομία στην Ιταλία. Το ύψος της υποθετικής αυτής συντάξεως ήταν τέτοιο που, αν οι προσφεύγοντες edικαιούνται όντως ισόποσης ιταλικής συντάξεως, θα έπρεπε να τους χορηγηθεί το προβλεπόμενο από τον ιταλικό νόμο συμπλήρωμα, ώστε να φτάσουν την ελάχιστη σύνταξη.
- 9 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει όμως ότι η σύνταξη την οποία όντως έλαβαν οι Stinco και Panfilo δεν προσαιζηήθηκε ώστε να φτάσει το νόμιμο ελάχιστο όριο, διότι, σε εκάστη των περιπτώσεων, μετά τον συνυπολογισμό της συντάξεως που κατεβάλλοντο από τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο αντιστοίχως, η συνολική εισπραττομένη σύνταξη υπερέβαινε το όριο κάτω από το οποίο χορηγείται το προβλεπόμενο από τον ιταλικό νόμο συμπλήρωμα.
- 10 Αφού απορρίφθηκαν οι ενστάσεις τις οποίες είχαν υποβάλει κατά των παραπάνω αποφάσεων, καθένας από τους ενδιαφερομένους προσέφυγε στην *Pretura circondariale di Roma*, η οποία αποφάσισε την ένωση και συνεκδίκαση των δύο

υποθέσεων. Ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου, ισχυρίστηκαν ότι το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 επιβάλλει η υποθετική σύνταξη που χρησιμοποιείται ως σημείο αφετηρίας για τον υπολογισμό της επιμεριστικώς αναλογούσας συντάξεως να περιλαμβάνει το προβλεπόμενο από τον ιταλικό νόμο συμπλήρωμα.

- 11 Έχοντας αμφιβολίες για την ερμηνεία που έπρεπε να δώσει στη διάταξη αυτή, ο Pretore del lavoro di Roma αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να ερωτήσει το Δικαστήριο «αν, για να προσδιορίσει το ύψος της ιταλικής αναλογικώς επιμεριζομένης συντάξεως, το INPS οφείλει να λάβει ως μόνη βάση υπολογισμού τη λεγομένη υποθετική ή θεωρητική σύνταξη ή αν, για να προσδιορίσει το ύψος αυτό, οφείλει να λάβει ως βάση υπολογισμού τη λεγομένη υποθετική ή θεωρητική σύνταξη συμπληρωμένη μέχρι το κατώτατο όριο».
- 12 Με το ερώτημα αυτό, ο εθνικός δικαστής ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα, κατά τον προσδιορισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως που χρησιμεύει ως βάση υπολογισμού της επιμεριστικώς αναλογούσας συντάξεως, να συνυπολογίζει ένα συμπλήρωμα που χρησιμεύει στο να φτάσει η καταβλητέα σύνταξη το προβλεπόμενο από την εθνική νομοθεσία ελάχιστο όριο.
- 13 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι, όπως ήδη έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 22ας Απριλίου 1993, C-65/92, Levatino (Συλλογή 1993, σ. I-2005, σκέψη 24), οι διατάξεις του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71 έχουν εφαρμογή στην περίπτωση μιας μη ανταποδοτικής παροχής γήρατος, όπως είναι το προβλεπόμενο από τον βελγικό νόμο υπέρ των ηλικιωμένων εγγυημένο εισόδημα.
- 14 Εν προκειμένω, το INPS και η Αυστριακή Κυβέρνηση διατείνονται όμως ότι το προβλεπόμενο από τον ιταλικό νόμο συμπλήρωμα, εφόσον αποτελεί ειδική παροχή χωρίς συνεισφορά κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1247/92, δεν

- μπορεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10α, να συνυπολογισθεί κατά τον προσδιορισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως ενός ιδιώτη κατά την έννοια του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α'.
- 15 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά το άρθρο 10α του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1247/92, οι κατονομαζόμενες στο παράρτημα Πα του κανονισμού 1408/71 ειδικές εις χρήμα παροχές χωρίς συνεισφορά δεν μεταφέρονται σε άλλο κράτος μέλος πλην του κράτους της κατοικίας του εργαζομένου.
- 16 Ως παρέκκλιση από μια ρύθμιση που αποσκοπεί στη βελτίωση της θέσεως των μισθωτών, των μη μισθωτών και των μελών των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, το άρθρο 10α πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- 17 Η δυνατότητα όμως εξαγωγής μιας παροχής όπως το προβλεπόμενο από τον ιταλικό νόμο συμπλήρωμα είναι άσχετη προς το ζήτημα του προσδιορισμού του θεωρητικού ποσού συντάξεως.
- 18 Επομένως, μια παροχή όπως η επίδικη στην κύρια δίκη δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποκλείστηκε από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71 λόγω της θεσπίσεως του άρθρου 10α του ίδιου κανονισμού.
- 19 Περαιτέρω, το INPS και η Σουηδική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το άρθρο 50 του κανονισμού 1408/71 είναι η μοναδική διάταξη που εγγυάται στον συνταξιούχο ένα ελάχιστο εισόδημα και ότι, επομένως, μόνον όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτού του άρθρου 50 πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ορίζουσες ελάχιστο ύψος συντάξεως εθνικές διατάξεις.

- 20 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως τόνισε το Δικαστήριο με την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 22/81, Browning (Συλλογή 1981, σ. 3357, σκέψεις 13 και 14), η πράξη που ενεργείται βάσει του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 και αποσκοπεί στον προσδιορισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως διακρίνεται από τον σκοπό του άρθρου 50, που αφορά τη χορήγηση συμπληρωματικής παροχής, η οποία υπερβαίνει το ελάχιστο ποσό το οποίο οφείλεται κατ' εφαρμογήν των κοινών κανόνων ορισμένης εθνικής νομοθεσίας.
- 21 Επομένως, κατά τον προβλεπόμενο από το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 υπολογισμό του θεωρητικού ποσού πρέπει να περιλαμβάνεται μια ελάχιστη παροχή την οποία εγγυάται η νομοθεσία κράτους μέλους.
- 22 Κατά συνέπεια, στο υποβαλλόμενο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα, κατά τον προσδιορισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως που χρησιμεύει ως βάση υπολογισμού της επιμεριστικώς αναλογούσας συντάξεως, να συνυπολογίζει ένα συμπλήρωμα που χρησιμεύει στο να φτάσει η καταβλητέα σύνταξη το προβλεπόμενο από την εθνική νομοθεσία ελάχιστο όριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 23 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ισπανική, η Αυστριακή και η Σουηδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκλυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 4ης Απριλίου 1996 η Pretura circondariale di Roma, αποφαινεται:

Το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, και όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1247/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992, και με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1248/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992, έχει την έννοια ότι υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα, κατά τον προσδιορισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως που χρησιμεύει ως βάση υπολογισμού της επιμεριστικώς αναλογούσας συντάξεως, να συνυπολογίζει ένα συμπλήρωμα που χρησιμεύει στο να φτάσει η καταβλητέα σύνταξη το προβλεπόμενο από την εθνική νομοθεσία ελάχιστο όριο.

Ragnemalm

Mancini

Karpteyn

Murray

Hirsch

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Σεπτεμβρίου 1998.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

H. Ragnemalm